

Studijní program Základy společenských věd se zaměřením na vzdělávání pro střední školy

Zkouška z předmětu SZZ Základy společenských věd se zaměřením na vzdělávání pro střední školy

(KSV/7Q1)

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

a) KSV/7F1	Filosofie I
b) KFI/7F2	Filosofie II
c) KFI/7F3	Filosofie III
d) KSV/7P1	Politologie I
e) KSV/7S1	Sociologie I
f) KSV/7E1	Ekonomie I
g) KSV/7P2	Politologie II
h) KSV/7E2	Ekonomie II
i) KSV/7P3	Politologie III
j) KSV/7S2	Sociologie II
k) KTEO/7PR	Právo
l) KSV/7DE	Moderní dějiny Evropy

(2) Do zkoušky nejsou zařazeny žádné povinně volitelné předměty.

(3) Zkouška má písemnou formu a obsahuje celkem čtyři otázky – z každého ze čtyř níže uvedených okruhů je zadávána jedna otázka. Všichni studenti/studentky odpovídají na stejné otázky. Čas pro vypracování zkoušky je 120 minut. K obecným kritériím pro hodnocení odpovědí patří: a) vymezení (definice) problému, jevu, události, objasnění jeho (její) podstaty, případně příčin a důsledků, zejména u ekonomických problémů grafické znázornění; b) významné osobnosti, které se o zkoumání problému, jevu, události zasloužily, analýzy jejich koncepcí; c) literatura, relevantní zdroje k danému problému nebo události (případně číselné údaje), jejich analýza, konkrétní příklady; d) logika a úplnost odpovědi, správné užívání odborné terminologie, jazyková a stylistická správnost

O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě celkového počtu bodů dosažených za zodpovězené otázky. Každá odpověď na otázku je bodována, maximálně je možno získat za jednu správnou odpověď šest bodů, při celkovém počtu čtyř odpovědí na čtyři otázky je tedy možné získat maximálně 24 bodů. Výsledná známka ze SZZ je potom stanovena dle celkového dosaženého počtu bodů následovně: 24 až 19 bodů - „výborně“, 18 až 13 bodů „velmi dobře“, 12 až 7 bodů – „dobře“, 6 a méně bodů – „nevyhověl/a“. Hodnocení „nevyhověl/a“ obdrží i ten/ta student/ka, u něhož/níž byly dvě odpovědi ohodnoceny počtem bodů 0.

(4) Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. Sociologie
2. Filozofie – historie

3. Politologie – právo

4. Ekonomie

1. okruh: Sociologie

1. Vymezení sociologie; její původ, předmět, metody, základní pojmy, vnitřní členění, vztah k jiným společenským vědám.

2. Tradiční a moderní společnost. Periodizace vývoje modernity, důležité procesy utvářející moderní společnost. Konceptualizace soudobé společnosti (reflexivní modernita, riziková společnost, pozdní modernita, postindustriální společnost ad.).

3. Sociologie 19. století. Historický kontext vzniku sociologie, hlavní postavy a sociologické směry. Emile Durkheim a Max Weber: hlavní díla a témata, klíčové sociologické koncepty, metodologie sociologie.

4. Konsenzuální, konfliktní a interpretativní paradigma v sociologii. Hlavní témata, směry, postavy a koncepty.

5. Život jedince ve společnosti. Proces socializace, nejdůležitější socializační vlivy, enkulturace, resocializace. Sociální status a sociální role. Sociální skupiny, davy a kolektivní jednání.

6. Sociální stratifikace a mobilita, životní styl a chudoba. Třídní struktura ČR. Sociologie práce a nezaměstnanosti. Práce a moderní společnost. Práce a gender.

7. Sociologie rodiny. Historické proměny rodiny; tradiční, moderní a postmoderní rodina. Sňatečnost a rozvodovost. Rodina a sociální stratifikace. Alternativní formy partnerského soužití.

8. Sociologie vzdělání a školy. Proměny role vzdělání ve společnosti. Vzdělání optikou hlavních sociologických paradigmat. Vzdělávací systém a sociální nerovnosti.

9. Sociální demografie, demografické charakteristiky české společnosti. Základní data o vývoji a struktuře české populace a jejím demografickém chování.

10. Obecná metodologie sociálních věd. Povaha sociálních věd, přírodní versus sociální vědy. Metody a techniky výzkumu v sociálních vědách. Kvantitativní a kvalitativní výzkum - srovnání, základní východiska, pojmy, metody a techniky sběru dat.

2. okruh: Filozofie – historie

1. Předsókratovská filozofie

2. Sókratés a sókratovské školy

3. Platón

4. Aristotelés

5. Helénistická filozofie (stoa, epikureismus, skepticismus)

6. Filozofie v Římě; novoplatonismus

7. Patristika

8. Scholastika

9. Renesanční filosofie
10. Novověký empirismus
11. Novověký racionalismus
12. Německá klasická filosofie
13. Filosofie 19. století
14. Fenomenologie a analytická filosofie
15. Postmoderní filosofie
16. Francouzská revoluce, napoleonské války, průmyslová revoluce
17. Koncert evropských velmocí, rok 1848 a sjednocení Německa a Itálie, velmocenské bloky a společnost před první světovou válkou
18. První světová válka, bolševická revoluce
19. Evropský fašismus, kapitalistické demokracie a stalinismus
20. Druhá světová válka

3. okruh: Politologie – právo

1. Antická politická filozofie (Platón, Aristotelés)
2. Politická filozofie křesťánského středověku (sv. Augustin, Tomáš Akvinský)
3. Teoretici společenské smlouvy (Hobbes, Locke, Rousseau)
4. Liberalismus
5. Konzervatismus
6. Marxismus
7. Parlamentní forma vlády (vymezení a empirické příklady)
8. Prezidencialismus (vymezení a empirické příklady)
9. Poloprezidencialismus (vymezení a empirické příklady)
10. Volební a stranické systémy
11. Ústava ČR – složky moci a jejich vztah
12. Územní samospráva v ČR
13. Volební systémy a jejich aplikace v ČR
14. Český stranický systém
15. Česká politická kultura
16. Lidská práva. Listina základních práv a svobod
17. Právní systém a právní odvětví v ČR
18. Trestní právo a správní právo

19. Občanské, rodinné a manželské právo

20. Církev a právo

4. okruh: Ekonomie

1. Ekonomie jako společenská věda, její vznik, hlavní vývojové etapy a představitelé, základní díla; mikroekonomie a makroekonomie předmět zkoumání ekonomie a její vztah k hospodářské politice.

2. Ústřední národohospodářské otázky a tržní systém; nabídka, poptávka, tržní cena a fungování trhů. Dokonale, nedokonale konkurenční trhy a efektivnost trhů a jejich selhávání. „Neviditelná ruka trhu“ a „viditelná ruka státu“. Stát v moderním tržním kapitalismu. Základní charakteristika nekapitalistické ekonomiky socialismu a úloha státu v ČR před rokem 1990.

3. Poptávka a nabídka v mikroekonomii. Poptávka, ekonomický užitek a chování spotřebitele; postavení spotřebitele na trhu, ochrana spotřebitele, externality. Nabídka - organizace podnikání, typy firem a dokonale a nedokonale konkurenční trhy.

4. Základní výrobní faktory; mzdy a trh práce; renta a půda; kapitál, úrok a zisk; teorie rozdělování. Důchody v moderním kapitalismu. Lorenzova křivka, Giniho koeficient.

5. Makroekonomie a modely národního hospodářství; Národní účetnictví. Základní makroekonomické proporce, hrubý domácí produkt – základní makroekonomický agregát; alternativní přístupy. Agregátní nabídka a agregátní poptávka jako model národního hospodářství, okolnosti jeho vzniku a význam; problém ekonomické rovnováhy.

6. Peníze a jejich základní ekonomické funkce; bankovní systém a peníze jako makroekonomický agregát v systému národního hospodářství, jejich vliv na jeho fungování. Základní charakteristika monetární politiky. Inflace, její vymezení, způsob měření, ekonomické aspekty a důsledky.

7. Stát a ekonomika. Ekonomická úloha státu v moderní kapitalistické ekonomice, státní rozpočet, veřejný sektor a fiskální politika; monetární politika státu, státní dluh a jeho ekonomické důsledky.

8. Trh práce a nezaměstnanost jako ekonomický a sociální problém; měření a ekonomická interpretace nezaměstnanosti; Phillipsova křivka, přirozená míra nezaměstnanosti.

9. Vnější ekonomické vztahy, mezinárodní obchod a jeho ekonomické aspekty, směnné kursy a mezinárodní finanční systém, měnová stránka vnějších ekonomických vztahů, obchodní bilance.

10. Charakteristika základních problémů soudobého kapitalistického ekonomického systému. Snahy o řešení, odhadované trendy dalšího vývoje.

Tematické okruhy nemusí být shodné s otázkami, na které student/ka odpovídá.

(5) Doporučená literatura:

Blanning, T. C. W. *The Nineteenth Century Europe 1789–1914*. Oxford: Oxford University Press 2000.

Cabada, Ladislav – Kubát, Michal. *Úvod do studia politické vědy*. Praha: Eurolex Bohemia 2004.

Codaccioni, Filippi – Mignaval, Ange-Marie. *Dějiny 20. století: encyklopedie politického, ekonomického a kulturního dění*. Praha: Mladá fronta 1994.

Coreth, Emerich et al. *Filosofie 19. století*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc 2003.

Coreth, Emerich. *Filosofie 17. a 18. století*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc 2002.

Croteau, David – Hoynes, William. *Experience Sociology*. 3rd Editon. New York: McGraw-Hill 2017.

Disman, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum 2011.

Fiala, Petr – Strmiska, Maxmilián. *Teorie politických stran*. Brno: CDK 2009.

Gerloch, Aleš. *Teorie práva*. 8. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2021.

Giddens, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo 2013.

Heinzmann, Richard. *Středověká filosofie*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2000.

Heywood, Andrew. *Politické ideologie*. Praha: Victoria Publishing 2004.

Janků, Martin a kol. *Základy práva pro posluchače neprávnických fakult*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck 2016.

Jurečka, Václav a kol. *Makroekonomie*. Praha: Grada 2010.

Jurečka, Václav a kol. *Mikroekonomie*. Praha: Grada 2018.

Keller, Jan. *Úvod do sociologie*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) 2012.

Klíma, Michal. *Volby a politické strany v moderních demokraciích*. Praha: Radix 2001.

Lorenz, Astrid – Formánková, Hana (ed.). *Politický systém Česka*. Brno: CDK 2019.

Ricken, Friedo. *Antická filosofie*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc 1999.

Richards Michael D. – Waibel, Pail. *Twentieth-Century Europe: A Brief History, 1900 to the Present*. New York: Blackwell 2014.

Samuelson, Paul A. – Nordhaus, William D. *Ekonomie*. 19. vydání. Praha: Svoboda 2013 (možno též použít předchozí vydání z let 1991, 1995 a 2007).

Štampach, Odilo Ivan. *Na nových stezkách ducha: přehled a analýza současné religiozity*. Praha: Vyšehrad 2010.

Švarcová, Jena a kol. *Ekonomie: stručný přehled*. Zlín: CEED 2021.

Valeš, Lukáš. *Dějiny politických teorií*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 2007.

Vodička, Karel. Cabada, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*.
Praha: Portál, 2007.